

Visitationspredikan

Håbo pastorat, 22 oktober 2023

Tjugonde söndagen efter Trefaldighet, Tredje årgångens texter

Söndagens tema: Att leva tillsammans

Visitationens tema: Vår stund är nu, om att bygga framtid tillsammans

Kanske är det några av er som har lyssnat på podden ”Nådens år” som produceras här i Håbo pastorat. I den här podden står kyrkoåret och dess texter i centrum. Studion där podden spelas in finns i Bålsta, i Kyrkcentrums källaren, och på övervåningen i samma byggnad kan man hitta människor som kan visa hur man kan hitta podden på nätet om man vill ha hjälpt med det. I den här veckans podd-avsnitt samtalar kyrkoherden David och prästen Peter om den tjugonde söndagen efter trefaldighet och de texter som vi får lyssna till idag.

De berättar att den här söndagen fick en lite annan inriktning när vi fick en ny evangeliebok. I 1983 års evangeliebok var temat för den här söndagen ”Våra hem”. Då stod familjerelationer och äktenskap i centrum för uppmärksamheten. I den evangeliebok som vi använder idag är söndagens rubrik i stället ”Att leva tillsammans” och texterna berör nära relationer av olika slag som är betydelsefulla för oss – till exempel i församlingslivet.

En sak som slår mig när jag läser texterna är att vi får veta namnen på ovanligt många människor. I den gammaltestamentliga läsningen möter vi det nygifta paret Tobias och Sara som tar farväl av hennes föräldrar, Edna och Raguel. De ska flytta hem till Tobias föräldrar som heter Hanna och Tobit. I episteltextern får vi veta att Timotheos mormor Lois och hans mamma Eunike också hade en uppriktig tro. I evangelietextern nämns inte bara Jesu mor Maria vid namn utan också Jesu bröder: Jakob, Josef, Simon och Judas. Jesu systrar klumpas ihop till en anonym skara som vi inte ens känner till antalet. Så är det ofta i de bibliska texterna. Det är därför som det stora antalet namn som nämns i dagens läsningar sticker ut. Anonymiteten bryts och nätverken av relationer synliggörs.

Tanken är att något liknande ska hända under en biskopsvisitation. Vi ska få möjlighet att lära känna varandra lite bättre och gemensamt reflektera över hur vi lever tillsammans med Kristus och varandra i församlingarna, pastoratet och i Uppsala stift. Varje visitation i de delar av Uppsala stift som är mitt pastorala område har ett särskilt tema, en särskild infallsvinkel, som beskriver vad vi tillsammans ska titta närmare på under visitationen. Här i Håbo pastorat har vi den här gången valt att uppmärksamma ert arbete med att utveckla olika former av näringsverksamhet. Vi har inte spelat in våra samtal under visitationen – så det kommer ingen podd med det materialet – men flera av de frågor som vi har berört lyfter också David och Peter i sitt senaste podd-samtal. Vad som utmärker Håbo pastorat är en sådan fråga.

När vi har resonerat om den frågan har flera av er betonat att ni uppskattar den kombination av landsbygd och förort som kännetecknar Håbo pastorat. De som bor inne i Bålsta och de som bor i Övergran, Häggeby eller Skokloster har lite olika vardagsliv. Den variationen kan vara en orsak till att ni tillsammans blir lite extra kreativa och påhittiga här i Håbo pastorat. Under de dagar som jag har varit här har vi talat om hur er uppfinningsrikedom kan hjälpa Svenska kyrkan att tänka nytt och utveckla nya arbetsformer samtidigt som vi tar vara på den tro, det kunnande och de erfarenheter som tidigare generationer har fört vidare till oss. Våra reflektioner har kretsat kring frågan hur vi under vår stund här på jorden kan lägga en god grund för dem som kommer efter oss. Hur kan vi skapa goda förutsättningar för att församlingarna här i Håbo pastorat ska kunna leva och verka också när vi som är samlade här i kyrkan idag har avslutat vår stund här på jorden?

Under visitationen har jag fått veta mer om er nystartade begravningsbyrå. Jag har också fått lyssna till era långsiktiga planer när det gäller fastighetsprojekt som skulle kunna vara en del av den diakonala tjänst för våra medmänniskor som Kristus kallar oss till. Jag har varit på studiebesök hos företaget Peaceyard där Alex Ghanati berättade om en ny typ av gravstenar – som inte riskerar att vålla svåra olyckor om de välter – och om nya sätt som människor vill kunna uttrycka sin sorg och tacksamhet på. I Kyrkcentrum i Bålsta har jag omslutits av doften från ert nystartade kafferosteri och under dagarna här har jag fått serverats så många prov på olika varianter av gott kaffe att jag inte kan räkna dem alla.

I samtalen runt kaffeborden har jag förstått att ni, när ni satsar på en specifik form av näringsverksamhet, gör just den satsningen eftersom ni ser att ni genom den verksamheten kan uppnå flera saker som ligger i linje med kyrkans grundläggande uppgift. Ni kan få goda synergi-effekter skulle man kunna säga. Ni kan, till exempel, minska kostnaderna för inköp av kaffe och samla in pengar till Svenska kyrkans internationella arbete samtidigt. Ni kan också göra det lättare för människor att möta Kristus genom att ni finns på andra arenor och i andra sammanhang än de mötesplatser som vi traditionellt förknippar med kyrklig verksamhet. Samtidigt kan ni få nya inkomstkällor som gör att ni kan utveckla kyrkans traditionella mötesplatser och verksamheter så att de kan finnas kvar och frodas också i framtiden.

En fråga som har följt oss som en röd tråd genom visitationen gäller vad som är den största risken för Håbo pastorat när startar upp affärsverksamheter. Både kyrkorådet och den anställda personalen har reflekterat över den frågan och de gav liknande svar när de fick välja mellan några tänkbara alternativ. Deras samfälliga svar var att den största risken är att Håbo pastorat tappar fokus på Kristus och vad han vill med oss, med er som är församlingarna i Håbo pastorat. Det svaret sätter fingret på en risk som inte bara finns här i Håbo pastorat.

Vi riskerar alla då och då att tappa fokus på Kristus och det han vill med oss – både som kyrka och i våra egna liv. Den risken finns i varje församling och i varje kristen människas liv. Vi vet alla att den risken inte endast är ett tänkbart alternativ. Ibland är det något som faktiskt händer, något som händer oss alla då och då.

Hur märker vi att det sker? Vad kan vara tecken på att vi har börjat förlora vårt fokus på Kristus i församlinglivet, i våra egna liv eller, för den delen, i en visitationspredikan? Det är lätt hänt att en visitationspredikan glider i väg och börjar handla om helt andra saker än det som framträder i ljuset av den här söndagens bibeltexter. Samma sak händer också ibland i gudstjänstlivet, i församlingens verksamhet eller i våra egna liv. Vi glider i väg från Kristus.

Hur kan vi återfå vårt fokus eller vår förankring i Kristus när vi märker att vi har börjat halka snett och får svårt att uppfatta eller botten i det som han vill med oss?

Den anställda personalen och kyrkorådet gav ett samstämmigt svar också på den frågan. De sa att vi behöver se upp när vi slutar att be och när vi inte längre förmår att möta människor som personer utan i stället omvandlar dem till en skara av anonyma av kunder. Samma sak kan uttryckas på ett annat sätt som anspelar på den här söndagens rubrik. Vi behöver se upp när vi inte längre lever tillsammans med Kristus och varandra. Ett tecken på att kyrkan, som är ett nätverk av relationer, håller på att förlora sitt fokus på Kristus, som förenar oss, kan därför vara att vi inte längre orkar lära känna dem vi möter vid namn eller som personer.

Vad kan vi då göra när vi upptäcker att vi håller på att tappa vårt fokus på Kristus? När jag under den här veckan har reflekterat över den frågan har mina tankar gått till hönsen som barnen bar omkring på när jag besökte Eftis på Klostergården här i Skokloster i tisdags. Jag har också tänkt på Johannas får som jag vet har en central roll i den julvandring som Håbo pastorat bjuder in alla elever i årskurs två till. Hönorna och fåren har påmint mig om att när vi glider i väg från Kristus griper han själv in. Som den gode herden som lämnar nittionio av sina får i öknen för att leta reda på det förlorade fåret söker han upp oss. Precis som en höna som samlar sina kycklingar under vingarna drar Kristus oss närmare sig själv och varandra när han ser att det behövs. Att be är att bejaka den rörelsen. När vi ber kommer vi till Kristus i samma ögonblick som vi börjar. Så häpnadsväckande är kraften som finns i bönerna.

I dagens evangelietext berättas att Jesu undervisning väckte häpnad men inte riktigt landade som den skulle. För några blev han en stötesten eller en källa till konflikter. I veckans avsnitt av podden "Nådens år" konstaterar David och Peter att vi ibland drabbas av samma reaktioner som Jesus mötte. Det händer att vi bli upprörda över att våra lysande idéer inte väcker andras entusiasm och då kan vi känna oss lika missförstådda som en profet i sin hemstad. Ibland kan vi inte undvika att vara en stötesten för andra eftersom det vi måste göra för Kristi skull inte alltid uppskattas av alla. Det kan vara så att vi behöver bromsa upp en utveckling som går för snabbt eller ställa kritiska frågor kring ett projekt som många andra brinner för.

Hur kan vi hantera de spänningar som då uppstår? Hur kan vi ta vara på det goda i de profetiska visionerna samtidigt som vi undviker att bli kantiga stötestenar för varandra? Hur kan vi skilja mellan kloka initiativ som ligger i framkant och alltför riskfyllda projekt?

Jag vill att vi i Håbo pastorat och Uppsala stift ska fortsätta samtala med varandra kring sådana frågor efter visitationen. Syftet med de samtalen är att de initiativ som ni tar här i Håbo pastorat när ni bedriver näringsverksamhet ska landa väl både här i Håbo pastorat, i Uppsala stift och gärna också i Svenska kyrkan i stort och i den svenska samhället.

Rent konkret tänker jag mig en visitationsuppföljning som består av två delar. Den ena delen innebär att representanter för Håbo pastorat och representanter för Uppsala stift möts för att samtala om förutsättningarna för näringsverksamhet inom Svenska kyrkan. Den andra delen berör den unika kombination av landsbygd och förort som utmärker Håbo pastorat. Jag vill att några av era anställda medarbetare här i Håbo pastorat och några av mina kollegor på stiftskansliet i Uppsala använder sina olika kompetenser för att tillsammans tänka kring hur verksamheter för barn, unga och unga vuxna kan ta form både i landsbygd och förort. Den här gruppen ska inte planera någon särskilt verksamhet här i Håbo pastorat utan vara en liten tankesmedja som under en begränsad tid kommer med inspel till stiftsorganisationen.

Om dialogen mellan Håbo pastorat och Uppsala stift var en podd skulle man kunna säga att ett avsnitt av den podden tar slut idag samtidigt som biskopsvisitationen men det innebär inte att våra samtal kommer att upphöra. Nya avsnitt av podden är under produktion. Dialogen kommer att fortsätta. Visserligen är det lite si och så med bussförbindelserna mellan Bålsta och Uppsala men vi kan nå varandra på många olika sätt. Vi som lever tillsammans i det nätverk av relationer som är Jesu Kristi kyrka kan alltid mötas i bönens gemenskap. När jag mötte kyrkorådet i torsdags bad de att vi skulle avsluta vår sammankomst med en bön. Idag får några ord från dagens gammaltestamentliga läsningen bli den bön som avslutar predikan. Här i Håbo pastorat har ni många spännande projekt som är både framsynta och nydanande. Jag uppskattar er kreativitet och er uppfinningsrikedom och därför gör jag Raguels ord i Tobits bok till mina. "Må himmelens herre låta allt gå väl för er." (Tobit 10:11.) Amen.